

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 297-XIV din 24 februarie 1999
cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție

Numele inițiatorului și a autorului, precum și a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție a fost elaborat de către Ministerul Justiției în comun cu Oficiul central de probațiune

Argumentarea necesității de reglementare

În anul 1999, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.297-XVI din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, care are ca obiective de bază susținerea persoanelor eliberate din locurile de detenție în vederea adaptării lor în societate după eliberare și crearea unui sistem de stat de tutelă postpenitenciară.

În contextul celor expuse, precum și întru executarea punctului 6.5.1 subpunctul 2 și punctului 6.5.3 subpunctul 1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012 și reeșind din necesitatea aducerii legislației din domeniul probațiunii postpenitenciare în concordanță cu actele normative în vigoare au fost formulate modificări la Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție.

Modificarea în tot cuprinsul Legii cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție a denumirii Serviciului de stat pentru ocuparea forței de muncă în Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și a oficiului forței de muncă în agenția pentru ocuparea forței de muncă este dictată de faptul că, prin Hotărârea Guvernului nr. 832 din 14 iulie 2003 cu privire la reorganizarea Serviciului de stat pentru utilizarea forței de muncă, Serviciul respectiv a fost reorganizat în Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, iar oficiile forței de muncă teritoriale în agenții pentru ocuparea forței de muncă.

Articolul 28 din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative prevede că, dispozițiile generale ale actului legislativ sînt prevederile care determină obiectul, scopul și sfera lui de aplicare el orientează întreaga reglementare, iar în cazul actelor legislative de maximă importanță și cu un conținut specific, dispozițiile generale se expun, de regulă, sub formă de principii. Avînd în vedere importanța actului legislativ în domeniul adaptării sociale a persoanelor eliberate din locurile de detenție, precum și impactul normelor și prevederilor legii pentru persoanele eliberate din locurile de detenție și societate, articolul 1 a legii supuse modificării a fost expus în redacție nouă prin stabilirea expresă a normelor ce statuează obiectul și sfera de reglementare. Din aceleași considerente expuse mai sus, legea în cauză a fost completată cu un articol nou care identifică principiile generale în domeniul adaptării sociale a persoanelor eliberate din locurile de detenție, acestea fiind: asigurarea respectării drepturilor la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, crearea sistemului de stat și unicitatea politicii de stat în domeniul tutelei postpenitenciare, acordarea asistenței garantate de stat și susținerea persoanelor eliberate din locurile de detenție în adaptarea lor în societate după eliberare.

Adaptarea socială a persoanelor eliberate din detenție este o problemă a întregii societăți. Cu cît va exista o implicare mai amplă a societății civile în procesul respectiv, cu atît rezultatul obținut va corespunde mai mult obiectivelor trasate în actele normative care reglementează domeniul dat. În vederea coordonării activității tuturor subiecților implicați în procesul de probațiune, persistă necesitatea creării, în acest sens, a unui organ **de nivel guvernamental**. Probațiunea postpenitenciară are drept scop acordarea de asistență și de susținere a persoanelor eliberate din locurile de detenție, reintegrarea lor socială, iar factorul uman este determinant pentru activitatea de reintegrare, ori coordonarea activității postpenitenciare prin crearea Consiliul Național de coordonare a activității de reintegrare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție constituie un factor important în adaptarea acestora în societate. Astfel, prin prisma celor menționate, articolul 7 a fost expus în redacție nouă prin instituirea autorităților ce coordonează activitățile de adaptare a persoanelor în cauză. Prin Hotărârea Guvernului nr. 736 din 03.10.2000 cu privire la

organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, Oficiul de probațiune a trecut din subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare în subordine directă a Ministerului Justiției. La momentul actual Ministerul Justiției elaborează o serie de modificări la actele legislative în domeniul probațiunii, și în special, ce tin de organizarea și funcționarea organelor de probațiune. În urma modificărilor în cauză Oficiul de probațiune va fi redenumit în Serviciul de probațiune. În contextul celor menționate, articolul 7 a fost redactat.

Având în vedere că, prin Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune sau instituit organele de probațiune care nemijlocit au în atribuțiile sale funcționale adaptarea și susținerea persoanelor eliberate din locurile de detenție, pentru preîntâmpinarea săvârșirii de noi infracțiuni, a dispărut necesitatea ceării de către administrația publică locală și funcționării serviciilor teritoriale de patronaj. Mai mult ca atât, serviciile teritoriale de patronaj în practică nu au fost create de către autoritatea publică locală, iar dacă au fost create au fost instituite într-un număr foarte mic și nu au activat, motiv ce a determinat efectuarea modificării articolului 5 prin excluderea din litera c) a serviciilor de patronaj, iar litera d) al articolului respectiv pentru o interpretare mai precisă a fost completată cu cuvintele „comerciale și societății civile”, care în teritoriu coordonează activitatea și colaborează cu organele autorităților publice locale.

Întru interpretarea corectă și precisă a normei a fost modificată lit. b) al articolului 8, iar completarea articolului în cauză cu o nouă literă c) a apărut din necesitatea aducerii acestuia în concordanță cu prevederile art. 12 din Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune.

Dispozițiile articolului 9 statuează că, asociațiile obștești, organizațiile religioase, fondurile de caritate și cetățenii contribuie la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, respectiv prin natura s-a juridică organele în cauză fac parte din categoria societății civile, prevedere de care sa ținut cont la modificarea titlului și a alineatului unic al articolului 9.

Completarea articolului 11 cu o nouă literă e) este efectuată întru asigurarea *dreptului* persoanelor eliberate din locurile de detenție cu măsuri de protecție socială în caz de șomaj, atât de necesară în procesul de reabilitare și resocializare a acestora. Asigurarea dreptului în cauză este unul din obiectivele principale a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, prevăzut în punctul 8 a Hotărârii Guvernului nr. 832 din 14 iulie 2003 cu privire la reorganizarea Serviciului de stat pentru utilizarea forței de muncă

Litera a) al articolului 14 a fost expusă în redacție nouă, deoarece pe lângă faptul că, agenții economici participă la *angajarea* persoanelor eliberate din locurile de detenție, tot ei, în mod obligatoriu trebuie să asigure locul de muncă cu condițiile necesare în ceea ce privește respectarea cerințelor de securitateași sănătate în muncă.

Codul muncii stabilește în normele sale că angajarea în serviciu fie pe perioadă determinată sau nedeterminată se face în baza *contractului individual de muncă* încheiat în scris între salariat și angajator. Modificarea alineatului (3) al articolului 15 a fost operată întru aducerea normei din legea supusă modificării în concordanță cu legislația din domeniul muncii.

Prin Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, legiuitorul a stabilit că, persoanele care au executat pedeapsa închisorii la eliberarea din locurile de detenție beneficiază de o indemnizație unică în mărime de 75% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent. Instituind o asemenea plată pentru persoanele care se eliberează din penitenciar după executarea definitivă a pedepsei statul și-a propus să faciliteze integrarea și adaptarea foștilor condamnați la prima etapă a perioadei post-eliberare. Această sumă este unica sursă de existență și foarte importantă pentru persoanele ce se eliberează din detenție. Însă, deseori apar interpretări discriminatorii a prevederilor art. 15¹ nefiind achitată indemnizația în cauză sub pretextul că este „unică”, iar condamnaților care au ispășit **repetat** pedeapsa cu închisoarea și cărora autoritățile penitenciare le refuză achitarea indemnizațiilor de eliberare din penitenciar se adresează în judecată pentru achitarea sumei respective. Instanțele judecătorești dau câștig de cauză condamnaților care au ispășit repetat pedeapsa cu închisoarea și cărora nu li se achită suma (indemnizația unică). Cemtrul pentru Drepturile Omului a examinat petiții în care se invocă interpretarea greșită a prevederilor art. 15¹ prin neachitarea indemnizației în cauză.

Achitarea indemnizației doar pentru condamnații care au ispășit pentru prima dată pedeapsa privativă de libertate reprezintă o normă cu caracter discriminatoriu, în raport cu

condamnanții care au ispășit **repetat** o pedeapsă privativă de libertate, nu vor putea beneficia de o asemenea indemnizație, ei fiind lipsiți de orice sursă de existență la liberare, or prin restricția respectivă statul nu va asigura condiții pentru un trai decent și nu va contribui la realizarea respectării dreptului la un trai decent pentru aceste persoane.

În acest context, alineatul (1) a articolului 15¹ a fost completat cu norma care statuiază că la eliberarea repetată din locurile de detenție condamnatul beneficiază de o indemnizație unică în mărimea minimului de existență pe țară pentru anul precedent”.

În ce privește asistența medicală, articolul 16 a fost completat cu prevederea privind dreptul persoanelor eliberate din locurile de detenție de a beneficia de asistență medicală gratuită în conformitate cu legislația în vigoare și în volumul stabilit de Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Odată cu adoptarea Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități noțiunea de *invalidii* (persoanele invalide) a fost substituită (persoanele au fost identificate) ca *persoane cu dizabilități severe și accentuate*, respectiv au fost introduse modificări la articolul 17 din Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție.

Scopul și obiectivele urmărite prin adoptarea actului normativ

Adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție semnifică un sistem de activități, intervenții în domeniul adaptării sociale a persoanelor eliberate din locurile de detenție. Adaptarea socială apare ca un pas important în contextul racordării legislației naționale la standardele internaționale, avînd ca scop reintegrarea în societate a persoanelor eliberate din locurile de detenție.

Proiectul are ca obiectiv de bază susținerea persoanelor eliberate din locurile de detenție în vederea adaptării lor în societate după eliberare și crearea unui sistem de stat eficient de tutelă postpenitenciară.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu atrage cheltuieli financiare.

Rezultatele expertizei juridice

Proiectul este compatibil cu prevederile actelor legislative și normative care reglementează domeniul în cauză și corespunde exigențelor tehnicii legislative.

Respectarea transparenței în procesul decizional

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție a fost plasat pe pagina web a Ministerului Justiției, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare* la data de 31 ianuarie 2013.

Denumirea autorităților care au avizat proiectul de act normativ. Rezultatele avizării și al expertizelor efectuate

Proiectul a fost coordonat cu toate autoritățile interesate.

Obiecțiile și propunerile autorităților interesate au fost incluse în sinteza anexată la proiect care au fost luate în calcul la definitivarea proiectului.

Proiectul de lege a fost expediat Centrului Național Anticorupție pentru aprecierea nivelului coruptibilității. Prin raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege, Centrul Național Anticorupție nu a constatat elemente de coruptibilitate și incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție.

Ministru

Oleg EFRIM